Vlaams Parlement

757 (2020-2021) – Nr. 1
ingediend op 29 april 2021 (2020-2021)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking
en Toerisme
uitgebracht door Karl Vanlouwe

over de digitalisering in het Europabeleid van de Vlaamse Regering

verzendcode: BUI

Samenstelling van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme:

Voorzitter: Cathy Coudyser.

Vaste leden:
Cathy Coudyser, Maarten De Veuster, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Karl Vanlouwe;
Johan Deckmyn, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder;
Karin Brouwers, Vera Jans;
Gwendolyn Rutten, Emmily Talpe;
Björn Rzoska, Tine Van den Brande;
Annick Lambrecht.

Plaatsvervangers:
Maaike De Vreese, Andries Gryffroy, Sofie Joosen, Steven Vandeput, Manuela Van Werde;
Adeline Blancquaert, Stefaan Sintobin, Anke Van dermeersch;
Martine Fournier, Orry Van de Wauwer;
Marino Keulen, Bart Tommelein;
Chris Steenwegen, Jeremie Vaneeckhout;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:
Jos D'Haese.

INHOUD

1. Toelichting door minister-president Jan Jambon 4
1.1. Globale standpunten over de digitale transitie in Europees verband 4
1.2. Digitaal Kompas 2030 6
1.3. De rol van digitalisering in het herstelbeleid 8
2. Vragen van de commissieleden 9
2.1. Tussenkomst van Karl Vanlouwe 9
2.2. Tussenkomst van Karin Brouwers 10
2.3. Tussenkomst van Emmily Talpe 10
3. Antwoorden van minister-president Jan Jambon 11
4. Tussenkomst van Johan Deckmyn 12
Gebruikte afkortingen 13

Op 20 april 2021 heeft de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme een gedachtewisseling gehouden met minister-president Jan Jambon over de digitalisering in het Europabeleid van de Vlaamse Regering.

Die gedachtewisseling is de eerste in een reeks van drie gedachtewisselingen over het onderwerp digitalisering en past in het project 'Input from debates in regional parliaments' van het Comité van de Regio's en de CALRE. Met de input van de drie gedachtewisselingen wil de commissie een bijdrage leveren aan het Werkprogramma 2022 van de Europese Commissie.

(*De vergadering werd als videoconferentie georganiseerd.)*

1. Toelichting door minister-president Jan Jambon

Minister-president *Jan Jambon* dankt de commissie voor het initiatief. Het thema digitalisering in het Europabeleid is hot. Naast deze gedachtewisseling volgen er nog andere sessies met het oog op een input van het Vlaams Parlement voor de CALRE en het Comité van de Regio's in aanloop naar het Werkprogramma van de Europese Commissie van 2022.

Digitalisering is een transversaal thema dat doorsijpelt in alle mogelijke beleidsdomeinen en voor beleidsmakers een heel arsenaal aan vraagstukken omvat. Die kunnen betrekking hebben op bijvoorbeeld:
- het garanderen van cyberveiligheid;
- de ontwikkeling van artificiële intelligentie die het potentieel heeft om onze samenleving in de toekomst op een aantal vlakken er grondig anders te laten uitzien;
- de ontwikkeling van digitale vaardigheden bij zowel onze jongeren, op onze arbeidsmarkt als bij de brede bevolking en het verkleinen van de digitale kloof;
- de uitbouw van digitale infrastructuur waaronder supersnelle dataverbindingen, 5G of supercomputers;
- privacykwesties en andere ethische kwesties die gepaard gaan met al die nieuwe digitale technologieën;
- vraagstukken met betrekking tot toegang en delen van data;
- desinformatiecampagnes die zich voornamelijk online afspelen;
- investeringen in onderzoek en innovatie die de digitale transitie verder kunnen duwen enzovoort.

Minister-president Jan Jambon gaat in op de volgende drie zaken:
1° een aantal globale standpunten van de Vlaamse Regering met betrekking tot de digitalisering in EU-context;
2° de visie van de Vlaamse Regering bij het recente voorstel van de Europese Commissie voor een Digitaal Kompas, dat een visie en concrete doelstellingen tegen 2030 uitstippelt;
3° de rol van digitalisering in het herstelbeleid.

1.1. Globale standpunten over de digitale transitie in Europees verband

De Vlaamse Regering steunt ten volle de grootschalige ambities van de Europese Commissie om koploper en wereldleider te worden op het vlak van digitalisering. Digitale toepassingen, data en digitale innovaties zullen morgen nog meer dan vandaag het concurrentievermogen van de EU en de geopolitieke machtsverhoudingen bepalen. Het is een topprioriteit van de Europese Commissie om hierin te investeren, onder meer met de ontwikkeling van 6G. Zowel de grote spelers als de vele kleine Europese kmo's moeten worden gewapend om mee te zijn in deze nieuwe ontwikkelingen die razendsnel gaan. De Europese Unie moet continu vooruitdenken en ervoor zorgen dat Europese bedrijven de nieuwe 'global players' kunnen worden.

De Europese Unie is gebaseerd op een interne markt die nog niet helemaal volledig is, ook niet vanuit digitaal perspectief. Overblijvende obstakels – 27 verschillende wetgevingen – voor het vrij verkeer van digitale goederen en diensten moeten worden verwijderd. Een Digitale Unie moet door uniforme telecomregels en meer interoperabiliteit een einde maken aan de fragmentatie van de Europese digitale economie waardoor bedrijven en consumenten gebruik kunnen maken van diensten met een betere kwaliteit tegen lagere prijzen. De Vlaamse Regering verwelkomt dan ook de voorstellen die de Europese Commissie doet in het Digitaal Kompas richting 2030.

Minister-president Jan Jambon pleit voor het ontwikkelen van één Europese regelgeving voor data, zodat er geen belemmeringen ontstaan voor de vrije uitwisseling en het brede gebruik van data, zeker in de industrie, landbouw, gezondheid en mobiliteit. Deze regelgeving moet vooral start-ups en kmo's toelaten om innovatieve datagedreven producten en diensten te ontwikkelen. In het derde kwartaal van dit jaar wordt een nieuw voorstel van Europese 'datawet' verwacht, die voor een volwaardige data-economie zou moeten zorgen. In Vlaanderen komt bijvoorbeeld de verplichte datadeling van mobiliteitsspelers er aan in het kader van Mobility as a Service. Er komt ook een Vlaams datanutsbedrijf dat datadeling binnen verticale sectoren kan opzetten en stimuleren zonder dat de bedrijven, de organisaties en de overheden in zo'n data-ecosysteem de controle over de toegang tot hun data verliezen. De Vlaamse overheid dient, samen met haar partners uit de 'quadruple helix', voorop te lopen op het vlak van digitalisering en data. Het verspreiden van innoverende ideeën en hun integratie in de economie zijn nauw verbonden met het vrije verkeer van data. De toegang tot open data moet worden versneld en een goed management van de open data is cruciaal, rekening houdend met de beschermingsregels van privacy en intellectuele eigendomsrechten. Het unieke EU-patent dient de kosten van patenten in de EU te drukken, die momenteel meer dan 5 procent hoger liggen dan bijvoorbeeld in de VS.

Door de evolutie in communicatienetwerken zijn allerhande toestellen steeds meer verbonden met het internet waardoor de mens in staat is constant te communiceren met objecten zowel in de publieke, private als industriële sfeer. Interconnectiviteit via communicatienetwerken en internet zorgt ervoor dat mensen van over de hele wereld mee kunnen bouwen aan een object, ieder vanuit zijn expertise of kennis. De toepassingen zijn legio: slimme woningen, energieverbruik rationaliseren, draagbare toepassingen in de medische wereld enzovoort. De Europese Unie moet een eengemaakte markt van het internet der dingen stimuleren, zorgen dat er geen nieuwe nationale belemmeringen worden opgebouwd en lock-ineffecten tegengaan.

De digitale transitie heeft ook zeer belangrijke gevolgen voor de beschikbaarheid en de aard van jobs. Deze disrupties moeten worden ondervangen, onder meer door in te spelen op de nieuwe competenties die nodig zijn bij werknemers en te zorgen voor duurzame jobs.

Er is nog een lange weg af te leggen voor de EU haar ambitie kan waarmaken om uit te groeien tot de meest competitieve en dynamische kenniseconomie ter wereld, die duurzame economische groei combineert met meer en kwalitatief betere jobs en een grotere maatschappelijke cohesie. Minister-president Jan Jambon pleitte dan ook zwaar voor bijkomende investeringen in onderzoek en innovatie in het kader van het Meerjarig Financieel Kader 2021-2027. De Vlaamse Regering is van oordeel dat specifieke acties en strategieën inzake industriebeleid en onderzoek en innovatie nodig zijn om het concurrentievermogen van de Europese industrie te beschermen en te stimuleren en een innoverende en gespecialiseerde kennissamenleving teweeg te brengen. De Europese Unie moet dan ook zorgen voor grensoverschrijdende samenwerking, vooral op het gebied van doorbraaktechnologieën, en een betere koppeling tussen universiteiten, kennisinstellingen en bedrijven en overheden. Europese onderzoeksprojecten moeten meer worden gebundeld en

onderzoeksmiddelen moeten worden samengebracht en geconcentreerd. Ook zijn er meer investeringen nodig in onderzoeksinfrastructuur en privaat onderzoek. De Europese Onderzoeksruimte moet verder worden uitgebouwd door de mobiliteit van onderzoekers te ondersteunen en toponderzoekers uit derde landen aan te trekken. Europese gespecialiseerde clusters moeten worden ontwikkeld. Het Vlaamse economische beleid en innovatiebeleid speelt hierop in via aanzienlijke steun voor de Vlaamse betrokkenheid bij Europese onderzoeksinfrastructuren en de deelname aan grote projecten van gezamenlijk Europees belang, de zogenaamde Important Projects of Common European Interest (IPCEI).

De Europese Unie moet ook een promotor worden van regelluwe zones waar geëxperimenteerd kan worden met nieuwe technologieën. Het Unierecht moet ruimte scheppen zodat deze 'levende labo's' kunnen floreren.

Industrie 4.0 zorgt voor een steeds hogere mate van digitalisering, automatisering, interconnectiviteit, gebruik van data, slimme waardeketens die de efficiëntie verhogen met als doel individueel maatwerk af te leveren. Deze productieverandering heeft reeds voor een aantal disruptieve verschuivingen gezorgd. De EU en Vlaanderen moeten ernaar streven om koploper te worden in nieuwe productietechnologieën en concepten waarbij nieuwe producten met nieuwe functionaliteiten worden ontwikkeld en tegelijk meer werkbaar werk en duurzame jobs tot stand komen. Bovendien kunnen deze ontwikkelingen leiden tot een efficiënter gebruik van materialen en energie met alle voordelen van dien op het vlak van duurzaamheid, herbruikbaarheid en kostenbesparingen. Met de strategische onderzoekscentra imec en Flanders Make is Vlaanderen in de juiste positie om een leidende rol te spelen.

De Europese Unie moet een actief beleid voeren om nieuwe technologie te ondersteunen en te faciliteren, onder meer door een breed en flexibel juridisch kader te creëren. Het is essentieel om de Europese mobiliteit van expertise te verhogen en een rechtszeker kader te scheppen voor een gezond investeringsklimaat.

1.2. Digitaal Kompas 2030

De Europese Commissie publiceerde op 9 maart 2021 het Digitaal Kompas 2030: de Europese aanpak voor het digitale decennium, met haar visie en vier pijlers met concrete doelstellingen inzake digitalisering voor het komende decennium. Verder richt de Europese Commissie zich op het digitale burgerschap en de ethische en wettelijke vraagstukken die daarbij komen kijken. Tot slot wordt het monitoringsysteem uiteengezet en worden de mogelijkheden voor verdere internationalisering ontvouwd.

De Vlaamse Regering steunt de Europese ambities om de digitale transformatie te versnellen, zodat de afhankelijkheid ten opzichte van andere wereldspelers kan afnemen en een correcte en transparante uitwisseling van informatie gestimuleerd wordt. De Vlaamse Regering verwelkomt ook het nieuwe Digital Europe Programme dat heel wat opportuniteiten inhoudt voor Vlaamse kennisinstellingen en bedrijven. Digitale transformatie is ook een stimulans voor het behalen van de doelstellingen van de Green Deal. Om de digitale soevereiniteit en duurzaamheid van Europa te kunnen verwezenlijken, zijn concrete doelstellingen noodzakelijk. In het Vlaamse herstelplan Vlaamse Veerkracht zijn verschillende krachtlijnen uiteengezet, die in lijn liggen met deze Europese ambities.

De digitale doelstellingen in het Digitaal Kompas worden gegroepeerd volgens vier pijlers.

1.2.1. Digitale vaardigheden

Onder de eerste pijler, digitale vaardigheden, stelt de Commissie als doel voorop dat tegen 2030 80 procent van de volwassenen een basis aan digitale vaardigheden heeft, alsook dat 20 miljoen ICT-specialisten werkzaam zijn binnen de EU.

Voor Vlaanderen is het vergroten van de digitale vaardigheden van burgers en werknemers een essentiële voorwaarde om de andere doelstellingen van het Digitaal Kompas te kunnen behalen. Er moet bijzondere aandacht gaan naar de vele werknemers die geen ICT-specialisten zijn en binnen hun vakgebied geavanceerde digitale technologieën zullen moeten inzetten en mee ontwerpen, zoals in de gezondheidssector en onderwijssector.

1.2.2. Infrastructuur

Onder de tweede pijler, infrastructuur, wil de Commissie dat tegen 2030 alle EU-huishoudens over gigabitconnectiviteit beschikken en alle bevolkte ruimtes 5G-dekking hebben. Dit is een noodzakelijke doelstelling waardoor andere doelstellingen inzake het digitaliseren van overheden en bedrijven gerealiseerd kunnen worden en de afhankelijkheid inzake innovatie tegenover andere wereldspelers kleiner wordt. De Vlaamse Regering denkt dat het goed zou zijn om Europese bedrijven en onderzoekscentra zo veel mogelijk te betrekken om kennis inzake deze technologie in Europa te verhogen.

Ook ambieert de Commissie om tegen 2030 het aandeel van de Europese semiconductoren in de totale wereldproductie naar 20 procent te brengen. Vlaanderen zet hier actief op in met extra investeringen bij imec in het kader van Vlaamse Veerkracht. Specifieke richtlijnen voor financieringsmodellen voor Europese chipmakers en een onderscheid tussen de ontwikkeling van verschillende soorten chips, zijn nodig om de beoogde doelstelling te behalen. Tegen 2030 zou er ook een Europese kwantumcomputer beschikbaar moeten zijn. Hiervoor is gecoördineerde Europese actie met een duidelijk stappenplan noodzakelijk.

1.2.3. Digitale transformatie van bedrijven

Met de derde pijler, digitale transformatie van bedrijven, wil de Commissie het volgende bereiken:
- 75 procent van de Europese ondernemingen maakt gebruik van cloudcomputingdiensten, big data en kunstmatige intelligentie;
- meer dan 90 procent van de Europese kmo's bereikt ten minste een basisniveau van digitale intensiteit;
- een verdubbeling van Europese 'unicorns' door faciliterings- en financieringsmogelijkheden voor Europese ondernemingen te verbeteren.

De digitale transformatie van bedrijven zal sterk bijdragen tot een gedigitaliseerde Europese economie en maatschappij en Europa sterker maken in de concurrentie met andere wereldspelers.

De Vlaamse beleidsplannen Artificiële Intelligentie en Cybersecurity geven invulling aan de ambitie om via onderzoek, opleiding en praktische toepassingen de introductie en implementatie van digitale technologieën bij bedrijven verder te stimuleren. Er wordt een extra focus gelegd op het verhogen van de digitale maturiteit bij kmo's. Vlaanderen vraagt ook extra aandacht voor de doorbraak- en doorgroeimogelijkheden van startersbedrijven.

1.2.4. Digitalisering van publieke diensten

Onder de laatste pijler, digitalisering van publieke diensten, ambieert de Commissie om alle essentiële publieke diensten online beschikbaar te maken voor burgers en bedrijven, om alle Europese burgers online toegang tot hun medische gegevens te verlenen en om het gebruik van een eID bij 80 procent van de Europese burgers te bereiken.

In het Vlaamse regeerakkoord (*Parl.St.* Vl.Parl. 2019-20, nr. 31/1) is opgenomen dat alle administratieve transacties tussen overheid of lokale besturen of ondernemingen via digitale kanalen worden aangeboden. Vlaanderen acht het belangrijk dat bij het beschikbaar stellen van medische gegevens ook gekeken wordt naar de toegang van deze gegevens voor innovatie en interoperabiliteit op Europees niveau. Europa moet er op toezien dat er geen silo's van gezondheidsgegevens ontstaan aan de landsgrenzen.

Naast deze pijlers stelt de Commissie ook voor om Digitale Rechten vast te leggen, zoals bijvoorbeeld een universele toegang tot internetdiensten, een veilige en vertrouwde onlineomgeving en universeel digitaal onderwijs en vaardigheden voor mensen om actief deel te nemen aan de samenleving en aan democratische processen. Vlaanderen steunt deze aanpak, maar vraagt een goede begeleiding die in Vlaanderen al gebeurt via het Kenniscentrum Data & Maatschappij.

Tot slot stelt de Commissie ook verschillende objectieven van verdere internationalisering voorop zoals digitale handel en markttoegang tot digitale producten en diensten. De EU moet inderdaad ambitieuze resultaten nastreven in bilaterale en multilaterale onderhandelingen over digitale handel, en ambitieuze doelstellingen nastreven op het gebied van markttoegang voor producten en diensten die het Europese leiderschap op digitaal gebied ondersteunen.

De Vlaamse Regering steunt de Commissie in het wegwerken van zogenoemde digitale belemmeringen, het sluiten van overeenkomsten met inbegrip van bepalingen ter bevordering van de grensoverschrijdende gegevensstromen, alsook haar actieve rol in de WTO-werkzaamheden voor een akkoord inzake e-commerce. Dit alles moet gepaard gaan met voldoende bescherming van de persoonsgegevens en de privacy van de burgers. Tegelijk dient men te vermijden dat dit leidt tot vermomde handelsbelemmeringen of datalokalisatievereisten.

Vlaanderen onderschrijft ook het nastreven van digitale partnerschappen voor technologische ontwikkeling. De EU heeft aangekondigd een model van open strategische autonomie te willen vormgeven en digitale soevereiniteit is daar deel van. Voor Vlaanderen betekent digitale soevereiniteit het verder ontwikkelen van onze eigen capaciteiten en het verminderen van onze strategische zwaktes, en niet protectionisme. Dit moet gepaard gaan met zoveel mogelijk openheid – geen protectionisme – maar ook met verantwoorde beperkingen, indien nodig. In bepaalde gevoelige (sub)sectoren wordt men immers tegelijk geconfronteerd met een afhankelijkheid van buitenlandse partners om de technologische ontwikkelingen te kunnen volgen, maar eveneens met een behoefte aan een zekere bescherming tegen de technologieoverdracht naar bepaalde partners. Risicovolle afhankelijkheden in bepaalde gevoelige sectoren moeten goed in kaart worden gebracht, vooraleer beperkingen in te voeren.

1.3. De rol van digitalisering in het herstelbeleid

De coronacrisis heeft de sterktes en zwaktes van digitale technologie duidelijk gemaakt en biedt kansen voor een digitale revolutie. Dat geldt zowel voor de Europese Unie in haar geheel als voor Vlaanderen in het bijzonder. Digitale transformatie is een van de speerpunten in de investeringsstrategie van het Vlaamse relanceplan Vlaamse

Veerkracht. Het moet gaan om een groeistrategie die tot doel heeft Vlaanderen te stimuleren een toonaangevende data-economie en -maatschappij op te bouwen en tegelijkertijd het vertrouwen van het publiek in datagebruik te waarborgen. Data zijn onze levensader gebleken tijdens de crisis. Het moet ook over meer gaan dan het louter digitaliseren van papieren processen. Het gaat ook om veranderingen in de werkwijze en communicatie van ondernemingen en van de overheid.

De Vlaamse Regering heeft drie horizontale basispijlers voor de digitale transformatie in haar herstelbeleid bepaald:
- de digitale transformatie van economie en maatschappij door data als grondstof van de economie en maatschappij te valoriseren;
- de digitale transformatie van overheidsdienstverlening;
- de ontwikkeling van digitale talenten.

Er zijn een hele reeks concrete projectvoorstellen in het plan Vlaamse Veerkracht naar voren geschoven. Zo wil men bijvoorbeeld ondernemingen ertoe aanzetten om nieuwe data- en digitale toepassingen te integreren, de digitalisering bij de gemeenten te versnellen en de dienstverlening naar burgers en bedrijven te versterken. Verder wil de Vlaamse Regering inzetten op het versterken van het vertrouwen van de burger in de data-economie waarbij burgers zelf controle krijgen over data zodat ze die vlotter en veiliger kunnen delen en een zelf beheerde digitale identiteit kunnen creëren.

Vele van de Vlaamse doelstellingen en projecten liggen in lijn met de Europese digitaliseringsambities, uiteengezet in het Digitaal Kompas. Dat biedt uiteraard mogelijkheden tot samenwerking met en steun van de Europese Unie bij het bereiken van deze doelstellingen. De steun vanuit de EU kan verschillende vormen aannemen: financiële steun voor het helpen realiseren van de projecten, uitwisseling van goedepraktijkvoorbeelden met andere regio's en/of het opzetten van EU-brede programma's voor de uitrol van projecten in de hele EU.

In het Nationaal Plan voor Herstel en Veerkracht zullen ook verschillende grote Vlaamse digitaliseringsprojecten uit Vlaamse Veerkracht worden opgenomen. Zo wil men onder meer sterk investeren in de digitalisering van de Vlaamse overheid, in digitale vaardigheden en digitale infrastructuur en O&O en in het verminderen van digitale uitsluiting via zogenaamde Digibanken.

De Europese Faciliteit voor Herstel en Veerkracht biedt Vlaanderen de kans om digitaal te transformeren en mee voorop te lopen in deze digitale revolutie, en Vlaanderen wil die kans dan ook grijpen.

2. Vragen van de commissieleden

2.1. Tussenkomst van Karl Vanlouwe

Karl Vanlouwe beklemtoont dat digitalisering en het aanleren van digitale vaardigheden bijzonder belangrijk zijn. Het is dan ook positief dat Vlaanderen zich inschakelt in het Europese project Digitaal Kompas.

Er is voorzien dat ongeveer 20 procent van de middelen uit het Europese Herstelfonds aan digitalisering en digitale transitie moet worden besteed. Is er een waarborg dat die 20 procent ook daadwerkelijk tegemoetkomt aan de behoeften en noden die er bestaan om het digitale proces te kunnen uitvoeren?

Zijn er in Vlaanderen bepaalde decretale belemmeringen om de doelstellingen uit het Digitaal Kompas te bereiken? Karl Vanlouwe denkt aan de discussie over 5G. Is er overleg met de andere deelstaten?

Vlaanderen zou een Vlaams datanutsbedrijf willen oprichten. Wat is de stand van zaken? Wordt het een soort van publiek-private samenwerking? Wordt imec betrokken?

Het is bijzonder goed dat Vlaanderen deze ambitie heeft en dat Europa doelstellingen vooropstelt, maar Karl Vanlouwe hoopt dat Vlaanderen toch nog ambitieuzer zal zijn. Sommige Europese lidstaten lopen achter, terwijl andere lidstaten zoals Estland ver vooroplopen. Na een cyberaanval vanuit Rusland twintig jaar geleden, heeft Estland volledig ingezet op de digitalisering. In 1997 startte Estland al met e-governance en met een digitaal paspoort waarmee heel wat administratieve handelingen kunnen worden verricht. Ook digitaal stemmen is mogelijk.

Het Digitaal Kompas heeft de bedoeling om tegen 2030 de vier pijlers te verwezenlijken. Karl Vanlouwe denkt dat Vlaanderen met de technologie die er hier al is, een voorsprong zou kunnen nemen binnen de Europese Unie.

2.2. Tussenkomst van Karin Brouwers

Karin Brouwers vindt het indrukwekkend wat er allemaal zou kunnen gebeuren.

Professor Lieven De Marez zegt dat men het laatste jaar heel veel heeft bijgeleerd over het gebruik van technologie in het dagelijkse leven. De Digimeter is net uitgekomen. Hij waarschuwt er echter voor dat 18 procent van de mensen niet mee is, zoals gezinnen met een lager inkomen, en ook de ouderen. Ook voor hen moet men aandacht hebben.

De Europese Unie vraagt dat 80 procent van de mensen tegen 2030 over digitale vaardigheden beschikt. Volgens de Digimeter is dat aantal in Vlaanderen al bereikt. Hoe kan men de overige 20 procent over de streep trekken? Kan men bijvoorbeeld de bibliotheken betrekken?

Vlaanderen hoeft niet te wachten op de andere deelstaten, maar kan verdergaan met de mogelijkheden en de middelen die men heeft. Leuven heeft vorig jaar nog de titel gekregen van innovatieve hoofdstad van Europa, dankzij Vlaamse investeringen. Vlaanderen hoeft dus niet beschaamd te zijn en doet het helemaal niet zo slecht.

Karin Brouwers hoopt dat Europa een nog grotere samenwerking en datadeling tussen onderzoeksinstellingen kan bewerkstelligen. Men zou tot een soort van Europese open cloud van wetenschappelijk onderzoek moeten komen. Men is ermee bezig, maar het komt niet zo goed van de grond. Een soort van datastewards zouden wetenschappers kunnen coachen om hun onderzoeksresultaten op een goede manier te delen binnen Europa. Zo kan men met een zekere voorsprong dingen ontwikkelen binnen Europa vooraleer ze op de wereldmarkt te brengen.

2.3. Tussenkomst van Emmily Talpe

Emmily Talpe bevestigt dat de toekomst digitaal is en dat het een terechte topprioriteit is van de Europese Unie en van Vlaanderen. De COVID-19-crisis heeft deze evolutie alleen maar versterkt, maar men moet ervoor zorgen dat iedereen mee is. 42 procent van de EU-burgers heeft niet de digitale basisvaardigheden. Er is dus nog een grote rol voor Europa weggelegd.

Digitaal Kompas is zeer goed. Vlaanderen doet zelf al heel veel, maar kan het niet alleen en moet dus mee aan de Europese kar trekken. Vlaanderen kan zelf wel een aantal beleidsmaatregelen nemen om de afhankelijkheid van de Chinese en Amerikaanse technologie stapsgewijs af te bouwen.

De vraag naar data-en IT-experten zal heel groot worden, terwijl het nu al een knelpuntberoep is. Zal Digitaal Vlaanderen hierop inzetten en mensen aantrekken om hen op te leiden? Het is ook belangrijk om hen hier te houden, zeker bij de kmo's.

Er zijn twee verordeningen, de Digital Services Act en de Digital Markets Act, in de maak die de E-commercerichtlijn van 2002 zullen vervangen. Door onder meer de grote evoluties op consumentengedrag is er nood aan een update van de regels voor onlineplatformen en digitale diensten. Wat is de impact op Vlaanderen en de Vlaamse bedrijven? Wat verwacht de Vlaamse Regering van die twee verordeningen?

Tijdens de vorige Europese Raad hebben de staatshoofden en regeringsleiders aan de Europese Commissie gevraagd om de strategische sectoren en cruciale technologieën in kaart te brengen. Zal Vlaanderen dit ook doen en zo een link leggen met digitale soevereiniteit?

3. Antwoorden van minister-president Jan Jambon

Minister-president *Jan Jambon* stelt een grote consensus vast om naar de kop van het Europese peloton te verhuizen. Op het eerste monitoringcomité voor de Vlaamse Veerkracht vroeg men om op een systematische manier te benchmarken met de Europese top, ook inzake digitalisering. Estland is zeker en vast de referentie ter zake. Van tabula rasa vertrekken, is op korte termijn een nadeel maar op middellange termijn een voordeel. In Vlaanderen wordt het een transformatie.

In het Vlaamse Veerkrachtprogramma wordt 450 miljoen euro uitgetrokken voor digitalisering. Europa geeft 2,25 miljard euro. Vlaanderen besteedt dus ongeveer 20 procent van dat bedrag.

Er zijn geen decretale belemmeringen in Vlaanderen en als die er zouden zijn, zou men die oplossen. Voor 5G zijn er in Vlaanderen geen beperkingen, maar dat ligt in federale handen. De aanwijzing van de spelers wordt momenteel voorbereid. Voor het einde van het jaar zou zowel de federale wetgeving als de aanwijzing van de spelers geregeld zijn. Het probleem was de verdeling van de opbrengst van de netwerken over de deelstaten, maar dat zou achteraf worden geregeld. Fluvius rolt intussen in Vlaanderen de glasvezel uit.

Het datanutsbedrijf zal starten als een publieke onderneming met inbreng van privékapitaal, maar het privékapitaal zal heel snel de bovenhand nemen. Het zou voor het einde van het jaar operationeel moeten zijn.

Het is inderdaad zo dat nog niet iedereen mee is met de digitale evolutie. De ambitie moet honderd procent zijn, maar Vlaanderen doet het niet slecht in vergelijking met Europa. Minister-president Jan Jambon vindt dat men overheidsdienstverlening nooit exclusief digitaal kan organiseren zolang een significant deel van de bevolking niet mee is.

De spreker is het er wel niet mee eens dat het de ouderen zijn die niet mee zijn. Corona heeft ervoor gezorgd dat veel ouderen intussen hebben kunnen bijbenen. Heel wat bibliotheken stellen ook al computers ter beschikking.

Hoe meer de digitale economie zal boomen, hoe meer werknemers met digitale talenten men nodig zal hebben. In het Vlaamse Veerkrachtprogramma wordt 190 miljoen euro uitgetrokken voor de omscholing van mensen in het algemeen. Volgens professor Koen Debackere zullen er na corona drie types bedrijven zijn. Er zullen bedrijven zijn met een negatieve disruptie die er niet bovenop zullen geraken. Er zullen bedrijven zijn waar het disruptief positief zal zijn en bedrijven waarop het weinig invloed zal hebben. Mensen zullen dus moeten worden bijgeschoold en

omgeschoold. In de zorg zal er ook een krapte zijn, maar er zal dus ook wel opnieuw aanbod op de markt zijn. De uitdaging zal zijn om dit alles te matchen.

Minister-president Jan Jambon meent dat de twee nieuwe Europese acts weinig effect zullen hebben op de Vlaamse regelgeving. Deze regering en de vorige regering hebben geprobeerd om e-commerce meer te faciliteren in de arbeidswetgeving. Er zijn stappen gezet, maar men is de boot aan het missen. E-commerce is voornamelijk nacht- en weekendwerk en men moet hier flexibeler mee kunnen omgaan.

4. Tussenkomst van Johan Deckmyn

Johan Deckmyn wijst erop dat digitalisering een transversaal thema is, dat in alle beleidsdomeinen aan bod komt en zeer belangrijk is. De EU heeft een digitaal kompas met vier pijlers.

Voor Johan Deckmyn moet de EU de absolute koploper in de wereld worden op het vlak van digitalisering. Minister-president Jambon heeft dit bevestigd. Het Vlaams Belang is EU-kritisch, maar beseft wel dat het geopolitiek belangrijk is en dat men de digitale toekomst als een strategische sector moet bekijken. De Verenigde Staten roepen het Westen al op voor een samenwerking rond 6G, tegen China.

Bijkomende investeringen in O&O zijn belangrijk en het is positief dat de Vlaamse Regering hierop inzet. Vlaanderen is trouwens goed geplaatst met instellingen als imec om zelfs een leidende rol te spelen in Europa.

De relance zal in de toekomst een heel belangrijk ankerpunt zijn, besluit hij.

Cathy COUDYSER,
voorzitter

Karl VANLOUWE,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

CALRE	Conférence des assemblées législatives des régions d'Europe (Conference of European Regional Legislative Assemblies, Conferentie van de Europese Regionale Wetgevende Assemblees)
EU	Europese Unie
imec	Interuniversitair Micro-elektronicacentrum
IPCEI	Important Projects of Common European Interest
kmo	kleine en middelgrote onderneming
O&O	onderzoek en ontwikkeling
VS	Verenigde Staten
WTO	World Trade Organization